

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

1.สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์เพื่อการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์และสถานที่ และด้านการบริหารจัดการ
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ตำบลบางปลา จังหวัดสมุทรปราการ ที่ตรงกับความต้องการของชุมชนท้องถิ่น

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในตำบลบางปลา จังหวัดสมุทรปราการ โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 คือ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร ครูในโรงเรียน และครูในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน กลุ่มที่ 2 คือ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ประกอบด้วย คณะกรรมการชุมชน และกลุ่มที่ 3 คือ ประชาชนในตำบลบางปลา จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 15 หมู่บ้าน จำนวนประมาณ 30,751 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ใช้วิธีสุ่มแบบสัดส่วน (Stratified Random Sampling) และกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จของ เครซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 379 คน แต่คณะผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไป 400 ชุด ได้กลับมา 400 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 1) แบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งมีลักษณะคำถามปลายปิด (Close-ended) และคำถามปลายเปิด (open-ended) เกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 4 ระดับ ที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 : แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 : แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนใน 4 ประเด็น คือ ด้านบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่ ด้านงบประมาณ และด้านการบริหารจัดการ

ส่วนที่ 3 : ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบปลายเปิด

2) แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group) เกี่ยวกับทางการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมและตรงตามความต้องการของชุมชน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยนำแบบสอบถาม ลงพื้นที่ทั้ง 15 หมู่บ้าน และรวบรวมแบบสอบถามได้คืนทั้งสิ้น 400 ฉบับ หลังจากนั้นได้จัดสนทนากลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 20 คน ร่วมประชุมสนทนากลุ่ม ในวันศุกร์ที่ 23 มีนาคม 2561 ตั้งแต่เวลา 9.00 – 12.00 น. ณ ห้องประชุม 1201 อาคารอำนวยการ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี สมุทรปราการ โดยนำประเด็นปัญหาที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม เพื่อร่วมกันเสนอแนวทางการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ตำบลบางปลา จังหวัดสมุทรปราการ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาตรวจสอบข้อมูล จัดระเบียบข้อมูล ลงรหัส และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป (SPSS) โดยใช้สถิติการวิจัย ดังนี้

- 1) ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ
- 2) ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โดยการหาค่าเฉลี่ย (arithmetic means) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)
- 3) วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one way analysis of variance) และเปรียบเทียบรายคู่ โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe)
- 4) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) นำผลการประชุมสนทนากลุ่มของผู้เชี่ยวชาญมาจัดลำดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทางการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

1.3 สรุปผลการวิจัย

1) ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 217 คน คิดเป็นร้อยละ 54.3 เพศชายจำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 45.8 อายุมากที่สุด คือช่วงอายุ 46 ปีขึ้นไป จำนวน 295 คน คิดเป็นร้อยละ 73.8 รองลงมาคือช่วงอายุ 36-45 ปี จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 19.8 ช่วงอายุน้อยกว่า 25 ปี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 5 และช่วงอายุ 26-35 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.5 ระดับการศึกษาที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ระดับประถมศึกษา จำนวน 303 คน คิดเป็นร้อยละ 73.8 รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษา หรือเทียบเท่า จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 22.5 ระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 และระดับปริญญาตรี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.3

2) **ความคิดเห็นด้านบุคลากร** ในภาพรวมเห็นว่า มีความเหมาะสมระดับมาก ($\bar{x} = 3.16$, $SD = 0.81$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอันดับแรก ได้แก่ “บุคลากรในศูนย์การเรียนรู้ควรประกอบด้วย ผู้บริหารศูนย์และเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์” ($\bar{x} = 3.40$, $SD = 0.96$) รองลงมาคือ “เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ควรเป็นคนในท้องถิ่นและมีความรู้เกี่ยวกับประวัติของท้องถิ่นเป็นอย่างดี” ($\bar{x} = 3.18$, $SD = 0.93$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ “เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์มีความสามารถในการจัดการความขัดแย้งได้” ($\bar{x} = 3.03$, $SD = 0.88$)

3) **ความคิดเห็นด้านงบประมาณ** ในภาพรวมเห็นว่า มีความเหมาะสมระดับมาก ($\bar{x} = 3.06$, $SD = 0.89$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอันดับแรก ได้แก่ “งบประมาณของศูนย์การเรียนรู้ควรนำมาใช้ ในด้านเงินเดือน ค่าตอบแทน ของบุคลากรที่อยู่ในศูนย์การเรียนรู้ (เช่น วิทยากรภายนอก หรือเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ เป็นต้น)” ($\bar{x} = 3.07$, $SD = 0.91$) “รองลงมาคือ งบประมาณของศูนย์การเรียนรู้ควรนำมาใช้ ในด้านการจัดหาสื่อและวัสดุอุปกรณ์ในศูนย์การเรียนรู้” ($\bar{x} = 3.02$, $SD = 0.89$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดได้แก่ “ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณสำหรับศูนย์การเรียนรู้” ($\bar{x} = 3.06$, $SD = 0.89$)

4) **ความคิดเห็นด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่** ในภาพรวมเห็นว่า มีความเหมาะสมระดับมาก ($\bar{x} = 3.03$, $SD = 0.91$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากและระดับปานกลาง ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอันดับแรก ได้แก่ “ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ควรตั้งอยู่ในสถานที่ที่เข้าถึงได้สะดวกและสอดคล้องกับสภาพชุมชน” ($\bar{x} = 3.17$, $SD = 0.99$) “รองลงมาคือ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรมีลานกีฬา ศูนย์คอมพิวเตอร์

ห้องสมุด พื้นที่สำหรับจัดกิจกรรมและห้องพิพิธภัณฑสถาน” (\bar{x} = 3.04, SD = 0.90) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ “การมีวัสดุครุภัณฑ์ที่สนับสนุนการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เพียงพอต่อการใช้สอย” (\bar{x} = 2.97, SD = 0.91)

5) ความคิดเห็นด้านการบริหารจัดการ ในภาพรวมเห็นว่า มีความเหมาะสมระดับมาก (\bar{x} = 3.05, SD = 0.78) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากและระดับปานกลาง ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอันดับแรก ได้แก่ “ศูนย์การเรียนรู้ ควรจัดให้มีวิทยากรภายนอกมาสอนเสริมให้ความรู้ทักษะในด้านต่างๆ” (\bar{x} = 3.17, SD = 0.95) “รองลงมาคือ คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารงาน” (\bar{x} = 3.15, SD = 0.94) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดได้แก่ “ศูนย์การเรียนรู้ มีการปรับปรุงตามการประเมินผล เพื่อให้ศูนย์การเรียนรู้ มีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ” (\bar{x} = 2.94, SD = 0.90)

1.2) เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสม พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสม ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ และด้านการบริหารจัดการไม่แตกต่างกัน

2) สรุปผลจากการสนทนากลุ่ม

คณะผู้วิจัยได้จัดสนทนากลุ่มของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชนจำนวน 15 ท่าน เกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมกับตำบลบางปลา จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งสรุปผลได้ดังนี้

2.1 ด้านบุคลากร

ที่ประชุมมีความเห็นว่า บุคลากรประจำศูนย์การเรียนรู้ควรเป็นคนในพื้นที่ เพื่อจะได้เข้าใจบริบททางสังคมและค่านิยมของคนในชุมชนเป็นอย่างดี ซึ่งจะช่วยให้การให้บริการ การจัดเตรียมความรู้และการจัดเตรียมอุปกรณ์ เครื่องมือที่เหมาะสมต่อคนในชุมชนได้ดีกว่าคนนอกพื้นที่ และควรให้ประชาชนชาวบ้านผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันไปให้ความรู้แก่สมาชิกชุมชนผู้สนใจในภูมิปัญญาชาวบ้าน ซึ่งถือเป็นการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่กับชุมชนสืบต่อไป

2.2 ด้านงบประมาณ

ที่ประชุมมีความเห็นว่า ควรมีการจัดสรรงบประมาณจากภาครัฐที่เพียงพอ เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในการบริหารจัดการ อาจจะใช้เงินจากองค์การบริหารส่วนตำบล โดยแบ่งเป็นงบประมาณสำหรับการจัดตั้ง และควรจัดสรรงบประมาณประจำปีด้วย เพื่อใช้ในการบำรุงรักษาและเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โดยงบประมาณอีกส่วนหนึ่งอาจมาจากการบริจาคของสมาชิกในชุมชน หรือการตั้งกล่องรับบริจาคจากผู้ที่เข้ามาใช้บริการตามจิตศรัทธา

2.3 ด้านวัสดุและอาคารสถานที่

ที่ประชุมมีความเห็นว่า สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุที่มักจะมีปัญหาในการเดินทาง เนื่องจากสภาพในพื้นที่ยังคงความเป็นพื้นที่ชนบทอยู่ ทำให้การสัญจรค่อนข้างลำบาก ดังนั้นการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรคำนึงถึงสถานที่ตั้งที่เดินทางได้สะดวก และหากมีรถบริการสำหรับผู้สูงอายุที่ต้องการเดินทางมาใช้บริการศูนย์การเรียนรู้จะเป็นการดีมาก ซึ่งจะส่งผลให้ผู้สูงอายุสนใจในการใช้บริการศูนย์การเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

ด้านของวัสดุอุปกรณ์ ควรมีการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่เพียงพอต่อการใช้งาน เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ ควรมีจำนวนที่เหมาะสมกับผู้ที่เข้ามาใช้บริการ เพราะหากต้องมีการรอรับใช้บริการใช้งานนาน อาจสร้างความเบื่อหน่ายให้กับผู้ใช้บริการด้วย อีกทั้งศูนย์การเรียนรู้ควรมีบริการสัญญาณอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงภายในศูนย์การเรียนรู้ เพื่อให้ผู้รับบริการสามารถเข้าถึงสัญญาณอินเทอร์เน็ตผ่านอุปกรณ์ส่วนตัวได้ และควรปลูกฝังให้สมาชิกในชุมชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน เพื่อที่สมาชิกทุกคนจะได้เกิดความหวงแหนและช่วยกันดูแลรักษาให้วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ อยู่ในสภาพดีอยู่เสมอ อีกทั้งยังช่วยกันดูแลรักษาความสะอาดของสถานที่และบริเวณโดยรอบของศูนย์การเรียนรู้ด้วย

2.4 ด้านการบริหารจัดการ

ที่ประชุมมีความเห็นว่า ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ โดยให้สมาชิกในชุมชนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการเพื่อกำกับดูแลการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โดยมีการผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันของสมาชิกในชุมชนเข้ามานั่งในคณะกรรมการ เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนร่วมกันของสมาชิกในชุมชน และเนื่องจากสมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้และความชำนาญในการบริหารจัดการ ดังนั้น มหาวิทยาลัยควรจัดการฝึกอบรมด้านการบริหารจัดการให้กับคณะกรรมการรวมถึงสมาชิกในชุมชนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารงานศูนย์การเรียนรู้

2. อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยเบื้องต้น มีหลายประเด็นที่ควรนำมาพิจารณา เพื่อให้ได้ทราบสภาพที่แท้จริงที่เป็นไปได้ และสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ จึงอภิปรายผลการวิจัยดังนี้

2.1 ลักษณะภาพรวมของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ตำบลบางปลา จังหวัดสมุทรปราการ

มีลักษณะสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประชาชนในชุมชนสามารถมีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบและกิจกรรมต่าง ๆ เนื้อหาของกิจกรรมเน้นอัตลักษณ์ที่สร้างสรรค์ของชุมชน และตอบสนองต่อความแตกต่างของแต่ละบุคคลได้ เพราะมีกิจกรรมที่หลากหลาย เหมาะสมกับเพศ วัยและสถานภาพทางอาชีพ ซึ่งสอดคล้อง

กับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542.แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ(ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 (กระทรวงศึกษาธิการ: 2553) ที่ส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตในมาตรา 4 คือการศึกษาที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

2.2 ความคิดเห็นด้านบุคลากร

บุคลากรในศูนย์การเรียนรู้ ควรประกอบด้วย ผู้บริหารศูนย์และเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ฯ โดยเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ฯ ควรเป็นคนในท้องถิ่นที่มีความรู้เกี่ยวกับประวัติของท้องถิ่น มีทักษะในการสอนและถ่ายทอดความรู้และข้อมูลต่าง ๆ ของศูนย์ฯ ได้เป็นอย่างดี อีกทั้งควรมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน การจัดการสารสนเทศและการจัดการความรู้ในการพัฒนาชุมชน และควรมีให้มีให้ปราชญ์ชาวบ้านหรือผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในทักษะต่างๆ เช่น การเกษตร การเลี้ยงสัตว์ หรือทักษะในการประกอบอาชีพด้านต่างๆ ผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนให้ความรู้แก่สมาชิกชุมชนและผู้สนใจในภูมิภาคบ้าน และทักษะต่างๆ นี้ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของจิรภัทร นวลละเอียด (2553) ที่ศึกษาแนวทางการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชนมพื้นบ้านมลายูมุสลิมชุมชนย่านมัสยิด เทศบาลตำบลหนองจิก จังหวัดปัตตานี ว่าควรดำเนินการประสานความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษา กำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการจัดการด้านต่าง ๆ ของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

2.3 ความคิดเห็นด้านงบประมาณ

เห็นว่าจะต้องมีการบริหารงบประมาณ โดยมีการวางแผนการได้มาของงบประมาณ ว่าส่วนใดได้รับมาจากภาครัฐ ส่วนใดที่สามารถหารายได้ด้วยตนเอง และการทำเรื่องของงบประมาณจากภาครัฐ ศูนย์ฯ จะต้องจัดทำแผนงานและทำโครงการเพื่อของงบประมาณในทุกๆ ปี และนำเสนอต่อหน่วยงานที่ให้การสนับสนุน เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น และชุมชนก็สามารถมีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณด้วย ยกตัวอย่างเช่น เมื่อได้รับงบประมาณมาแล้ว จะต้องดำเนินการจัดสรรงบประมาณและบริหารการใช้จ่ายงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ งบประมาณที่ได้ อาจจะไปใช้ในค่าใช้จ่ายด้านเงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทนของบุคลากรและวิทยากรภายนอก และการจัดหาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ อีกทั้ง ศูนย์ฯ สามารถที่จะหารายได้ด้วยตนเอง เช่น การจำหน่ายของที่ระลึกในชุมชน การให้เช่าสถานที่ทำกิจกรรมหรือการตั้งกล่องรับบริจาคจากผู้เข้ามาใช้บริการตามจิตศรัทธา เป็นต้น ทั้งนี้ จะต้องมีการควบคุมการใช้งบประมาณให้ถูกต้อง โปร่งใส และก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของอิทธิวัฒน์ ยันตพร (2552) ที่ศึกษาการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรคของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบางไทร เพื่อวางแผนแนวทางในการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชนและใช้เป็นแนวทางการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ที่จะมีขึ้นในอนาคต ที่ควรได้รับการสนับสนุน

งบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐในสัดส่วนที่เหมาะสม และเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณ และยังคงคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ(ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 (กระทรวงศึกษาธิการ: 2553) หมวด 8 ว่าด้วยทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ซึ่งภาครัฐจะต้องระดมทรัพยากรหรือปัจจัยต่าง ๆ มาใช้จัดการศึกษาให้เพียงพอ และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

2.4 ความคิดเห็นด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่

เห็นว่า จะต้องสามารถบริหารจัดการได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ เริ่มตั้งแต่การกำหนดความต้องการ การจัดหา การแจกจ่าย การบำรุงรักษา และการจำหน่าย มีวัสดุอุปกรณ์ครบครันและสามารถสนับสนุนการดำเนินงานของบุคลากรและผู้ที่เข้ามาใช้บริการได้ เช่น การมีอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ สัญญาณอินเทอร์เน็ตเพียงพอต่อการใช้บริการ มีสื่อไว้บริการอย่างหลากหลาย อาคารสถานที่มีส่วนที่ใช้ทำกิจกรรมต่างได้อย่างเหมาะสมกับทุกเพศ ทุกวัย ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ Robert Huggins & Hiro Izushi (2002) ที่ศึกษาการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาทักษะการใช้อุปกรณ์สารสนเทศที่ประสบความสำเร็จในเขตชนบท มุ่งเน้นการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม สร้างความเป็นเจ้าของให้กับคนในชุมชน และการให้บริการต้องไม่ถูกจำกัดด้วยพื้นที่ตั้ง ความสามารถในการให้บริการ และการสนับสนุนด้านงบประมาณ และยังคงคล้องกับมาตรฐานการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนของกระทรวงมหาดไทย (2550) ที่กำหนดให้จัดสภาพศูนย์การเรียนรู้ให้เป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด และนำเข้ามาใช้บริการ และจัดสื่อ วัสดุอุปกรณ์ไว้บริการอย่างเพียงพอ

2.5 ความคิดเห็นด้านการบริหารจัดการ

เห็นว่า ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ โดยให้สมาชิกในชุมชนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการเพื่อกำกับดูแลการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โดยมีการผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันของสมาชิกในชุมชนเข้ามานั่งในคณะกรรมการ เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนร่วมกันของสมาชิกในชุมชน และเนื่องจากสมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้และความชำนาญในการบริหารจัดการ ดังนั้น มหาวิทยาลัยควรจัดการฝึกอบรมด้านการบริหารจัดการให้กับคณะกรรมการรวมถึงสมาชิกในชุมชนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารงานศูนย์การเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอนงค์ ชูชัยมงคล (2554) ที่ศึกษาความต้องการและนำเสนอแนวทางการพัฒนาครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนผลการวิจัยพบว่า ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในภาพรวม มีความต้องการพัฒนาด้านบริหารจัดการมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของนันท์วัน เรืองอร่าม (2554) ที่ศึกษาการพัฒนาารูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน ผลการวิจัยพบว่า

โครงสร้างการดำเนินงาน กระบวนการบริหารจัดการการทำงาน เป็นปัจจัยหลักที่จะต้องมีการดำเนินการพัฒนา

3. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยประกอบด้วยข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การนำแนวทางการไปใช้งานสำหรับหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีหน้าที่สนับสนุนหรือรับผิดชอบศูนย์เรียนรู้ชุมชน หากต้องการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ชุมชนเพื่อให้มีการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ

1. ด้านโครงสร้างและการบริหารควรจัดตั้งให้มีการบริหารงานในรูปของคณะกรรมการวาระการดำรงตำแหน่งและจำนวนคณะกรรมการขึ้นอยู่กับข้อตกลงและความพร้อมของชุมชน ทั้งนี้ คณะกรรมการควรเป็นตัวแทนที่หลากหลายจากทุกกลุ่มในชุมชน

2. ด้านอาคารสถานที่ควรจัดตั้งในบริเวณที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก อาจมีอาคารเป็นเอกเทศอยู่ร่วมกับหน่วยงานอื่นหรือเป็นพื้นที่โล่งในชุมชนที่สามารถรองรับการจัดกิจกรรมการศึกษาและฝึกอบรมการบริการสารสนเทศการพัฒนาชุมชนและการอนุรักษ์ ชนบทธรรมเนียมประเพณีวิถีชีวิตและองค์ความรู้ของชุมชนด้านวัสดุอุปกรณ์อาคารสถานที่ ควรมีเพียงพอต่อการสนับสนุนกิจกรรมด้านการฝึกอบรมการฝึกอาชีพหรือกีฬาและนันทนาการต่างๆ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพร้อมของชุมชนนั้น ๆ

3. ด้านทรัพยากรสารสนเทศควรมีทรัพยากรสารสนเทศและองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนมีความทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์

4. ด้านบุคลากรประจำศูนย์ควรมีบุคลากรที่มีความรู้ด้านการจัดการศึกษานอกโรงเรียน การจัดการสารสนเทศและความรู้และการพัฒนาชุมชน รวมทั้งมีทักษะการจัดการ การทำงานเป็นทีม มีจิตบริการ เป็นต้น

5. ด้านงบประมาณควรมีการสนับสนุนด้านงบประมาณจากหลายแหล่ง ทั้งจากชุมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาครัฐ เป็นต้น

2) ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

1. การศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

2. การศึกษาปัจจัยสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้ชุมชน

3. การศึกษาเพื่อพัฒนาตัวแบบศูนย์เรียนรู้ชุมชนโดยเน้นศึกษาจากความต้องการของชุมชนเป็นหลัก ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาตัวแบบจากล่างสู่บน (Bottom-up approach)